

Г. Я. Аніловська¹, Х. І. Кайдрович²¹ Львівський державний університет внутрішніх справ, м. Львів, Україна² Львівський техніко-економічний коледж НУ "Львівська політехніка", м. Львів, Україна

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Визначено, що досягнути фінансової безпеки підприємства можна інструментами фінансової рівноваги, що забезпечуються через дотримання позитивних показників рентабельності реалізованої продукції, ефективності використання активів, поліпшення структури витрат, максимізації вартості підприємства та забезпечення стійких темпів росту підприємства. Оцінено моделі стійких темпів росту підприємств, використання яких дає змогу оцінювати і прогнозувати показники, що впливають на прогноз зростання доходу від реалізації продукції підприємства. Поглиблення аналітичних досліджень у напрямі виявлення основних факторів впливу на економічне зростання підприємства підкреслило значення взаємозв'язку показників рентабельності реалізованої продукції, ефективності використання активів, оптимізаційної структури витрат та максимізації вартості підприємства. Визначальним виявилось одночасне досягнення багатьох фінансових показників, а саме: високих темпів росту оборотності оборотних активів підприємства; високої рентабельності реалізованої продукції, рентабельності чистих активів, рентабельності власного капіталу; прийнятного плеча фінансового важеля; економічного зростання підприємства та високої його вартості. Оцінка діяльності електроенергетичних підприємств за моделлю економічного зростання дала змогу виявити вплив факторів на результати факторного аналізу коефіцієнта економічного росту та обґрунтувати основні управлінські рішення. Застосування фінансового моделювання досягнення заданого рівня росту підприємства дає змогу спрогнозувати фінансові параметри певного стратегічного сценарію та зрівноважити цілі підприємства.

Ключові слова: фінансова рівновага; моделі стійкого росту; безпечна траєкторія розвитку; активи; капітал.

Вступ. Управління фінансовою безпекою підприємств потребує постійного моніторингу за показниками фінансово-господарської діяльності не тільки на поточну перспективу, а й на формування довготермінової стратегії їх розвитку.

Прогнозування майбутньої діяльності кожного підприємства пов'язане із забезпеченням стабільності, тому, на наш погляд, виникає необхідність моделювання стійкого росту підприємств. Основною вимогою досягнення безпечного рівня фінансової безпеки є ретельне балансування цілей підприємства у плані обсягів реалізації продукції, дотримання ефективності діяльності, забезпечення фінансовими ресурсами. Визначення рівня росту реалізованої продукції, який відповідає реальному стану економічного потенціалу та фінансового ринку, фінансовим можливостям підприємства дозволить ефективно управляти діяльністю підприємства та будувати безпечну траєкторію розвитку підприємства. Для цього потрібно змодельовати рівень стійкого росту підприємства, що дасть змогу знайти найкращу траєкторію розвитку підприємства у багатовимірному просторі за компромісної рівноваги між одночасним рухом і різними фінансовими цілями.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Досягнути фінансової безпеки підприємства можна інструментами фінансової рівноваги, що забезпечуються через дотримання позитивних показників рентабельності реалізованої продукції, ефективності використання активів, поліпшення структури витрат та максимізації вартості підприємства. При цьому визначальним є одночасне досягнення визначеного рівня багатьох фінансових показників, а саме:

- високих темпів росту обороту;
- високої рентабельності реалізованої продукції, рентабельності чистих активів, рентабельності власного капіталу;
- сприятливого плеча фінансового важеля;
- економічного зростання підприємства та високої його вартості;
- високих дивідендів.

Узагальнення фінансових показників відображено у відомій на сьогодні моделі Du Pont, яку успішно використовують практики та адаптовано до вітчизняних вимог (Kuzmin, 2012; Neudachin, 2012; Salatiuk, 2013; Shuklov, 2012).

Класична формула моделі Du Pont:

Інформація про авторів:

Аніловська Ганна Ярославівна, д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів та обліку.

Email: Hanna12122014@gmail.com

Кайдрович Христина Іванівна, канд. екон. наук, викладач. Email: Khi81@ukr.net

Цитування за ДСТУ: Аніловська Г. Я., Кайдрович Х. І. Фінансова безпека електроенергетичних підприємств: інструменти забезпечення. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(7). С. 27–32.

Citation APA: Anilovska, H. Ya., & Kaidrovich, Ch. I. (2017). Tools for Financial Security of Electric Power Enterprises. *Scientific Bulletin of UNFU*, 27(7), 27–32. <https://doi.org/10.15421/40270704>

$$\begin{aligned} \text{Коефіцієнт стійкого росту} &= \frac{\text{Реінвестований прибуток}}{\text{Власний капітал на початок року}} = \\ &= \frac{PP \cdot PЧА \cdot KФВ \cdot КР \cdot (П - KB) \cdot (1 - C)}{П}, \end{aligned}$$

де: PP – рентабельність реалізованої продукції, %; $PЧА$ – рентабельність чистих активів; $KФВ$ – коефіцієнт фінансового важеля; $КР$ – коефіцієнт реінвестування; $П$ – прибуток від операційної діяльності, тис. грн; KB , C – ставка податку на прибуток.

Економічне зростання підприємства – це показник того максимуму зростання у продажах, якого може воно досягти, не змінюючи інші оперативні показники. Суть цього показника відображається в обсязі прибутку, яку реінвестує підприємство протягом одного календарного року як відсоток до власного капіталу, що був на початок року.

Різні автори подають кілька варіантів формули стійких темпів росту (СТР), що свідчить про той самий результат. Класичну формулу Д. Ван Хорна отримано шляхом розподілу на множники виразу (Neudachin, 2012; Shuklov, 2012),

$$SGR = \frac{dS}{S_o} = \frac{(E_o + NE - div)(1 + D/E)(S/A)(1/S_o)}{1 - (NP/S)(1 + D/E)(S/A)} - 1,$$

де: NE – новий власний капітал (акції); div – сума річних дивідендів; S/A – обсяг продажів до величини активів; NP/S – чистий прибуток до обсягу продажів; D/E – відношення позикового капіталу до власного; SGR – рівень досяжного росту обороту.

Враховуючи особливості вітчизняних підприємств, доцільно, на наш погляд, також використати інший поділ класичної формули Д. Ван Хорна, що визначає розподіл на множники показника власного капіталу. Існують й інші моделі визначення коефіцієнта стійкого зростання (Andrushchak, 2004; Arefieva & Shnyrko, 2006; Bahatska & Rozina, 2015; Borodulin, 2012; Shuklov, 2012), які загалом враховують показники операційної та фінансової діяльності підприємства.

Формулювання цілей статті. Модель стійкого росту – це свого роду ідеальна модель, на основі якої можна судити про те, чи відбулися будь-які зміни у ключових показниках, що впливають на економічний потенціал підприємства. Загалом модель визначає такі показни-

ки: оборотність активів, рентабельність, фінансовий важіль, частка реінвестування прибутку. Тобто модель стійкого росту дає змогу виділити основні показники, які впливають на прогнозування зростання доходу від реалізації продукції підприємства. За допомогою моделей стійкого росту можна проводити факторний аналіз впливу різних показників на приріст доходу від реалізації продукції підприємства.

Досліджуючи темпи зміни кожного показника ($КР$, PP , $ФВ$ і $Оа$), можемо кількісно інтерпретувати їх вплив на мобілізацію ресурсів для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Мета роботи – оцінити можливості застосування моделей стійкого росту для оцінювання економічної безпеки підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення і розвиток ринкової економіки в Україні має вплив на виникнення і вирішення ситуацій у фінансово-господарській діяльності підприємств. Тому кожен суб'єкт господарювання повинен володіти механізмами визначення меж правомірного і обґрунтованого ризику, захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз, що зрештою забезпечує бажані результати.

Фінансова рівновага підприємства, як важливий чинник стабілізації його господарської діяльності, може слугувати одним із інструментів у системі забезпечення його економічної безпеки. Фінансові відносини, фінансові ресурси, їх достатність та структура визначають можливість досягнення як стратегічних, так і функціональних цілей діяльності підприємства. Концептуальним моментом у процесі формування механізму фінансової рівноваги є необхідність забезпечення такого стану економічної системи, коли у процесі її функціонування, для якого характерним є нестійке загострення фінансових суперечностей між векторами дохідності, ліквідності та ростом підприємства, створюється можливість забезпечення їх рівноваги та відповідний рівень фінансово-економічної безпеки.

Реалізацію інструментів убезпечення підприємств виконано за матеріалами обстеження фінансово-господарської діяльності ПАТ "Волиньобленерго".

Основним показником, який підлягає моніторингу, є коефіцієнт стійкого росту (табл. 1).

Табл. 1. Динаміка коефіцієнта стійкого росту ПАТ "Волиньобленерго" впродовж 2012-2015 рр.

Економічний показник	Порядок розрахунку/джерело	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	Відхилення показників 2015 р. від показників 2014 р.	Темп росту показників у 2013-2015 рр., у %
1. Коефіцієнт реінвестування, K_p	Чистий прибуток після оподаткування – Дивіденди/Чистий прибуток	1,00	1,00	1,00	1,00	0,00	1,000
2. Рентабельність реалізованої продукції (чиста)	Чистий прибуток після оподаткування/Дохід від реалізації	0,0016	0,0018	-0,0006	0,07	0,007	11,006
3. Коефіцієнт фінансового важеля (КФВ)	Залучений капітал/Власний капітал	0,1368	0,1315	0,1673	0,102	-0,065	0,609
4. Оборотність активів	Дохід від реалізації продукції/Активи	1,1166	1,0028	1,0827	9,788	8,705	9,040
7. Коефіцієнт стійкого зростання, %	$\frac{K_p \cdot PP \cdot (1 + ФВ)}{1 / Оа - K_p \cdot PP \cdot (1 + ФВ)} \cdot 100\%$	0,2042	0,2087	-0,0787	8,7901	8,869	111,684
8. Фактичний темп зростання, %	Дохід від реалізації продукції к – Дохід від реалізації продукції п / Дохід від реалізації продукції п	13,44	5,47	10,99	30,5765	19,578	2,780

На ПАТ "Волиньобленерго" коефіцієнт стійкого росту впродовж аналізованого періоду змінювався від 0,2042 у 2012 р. до 0,2087 % у 2013 р., тобто прогноз отримання прибутку становив 0,2042 % капіталу на початок періоду. Якщо прибуток залишався в розпорядженні підприємства та при незмінних інших параметрах, то підприємство отримало приріст виторгу від реалізації на 0,2042 %. У 2014 р. коефіцієнт стійкого росту становив -0,0787. Таке зниження темпу росту зумовлене зменшенням рентабельності реалізованої продукції, тобто збитком. Проте у 2015 р. відбулося стрімке підвищення коефіцієнта стійкого зростання до 8,7901 %, що, насамперед, зумовлено ростом доходу від реалізації продукції, отриманням прибутку та ростом оборотності активів.

Динаміку показників стійкого росту ПАТ "Волиньобленерго" у 2012-2015 рр. (рис. 1) доцільно доповнити динамікою економічного потенціалу та фінансових результатів діяльності підприємства, що дасть змогу визначити основні фактори впливу на ріст підприємства (рис. 2).

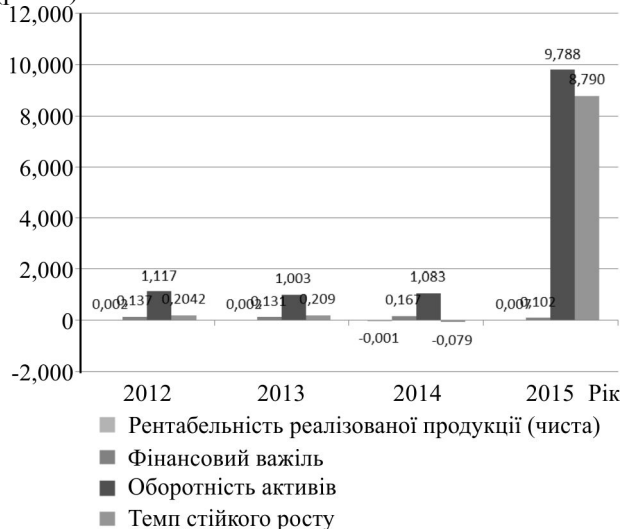

Рис. 1. Динаміка параметрів показників стійкого росту ПАТ "Волиньобленерго" у 2012-2015 рр.

У 2014 р. намітилася тенденція до збільшення економічного потенціалу підприємства, проте чистий збиток становив 525 тис. грн, що негативно позначилося на темпі стійкого росту. Проте у 2015 р. відбулося значне збільшення темпу стійкого зростання, зумовленого

збільшенням показників прибутковості підприємства. Зауважимо, що фактичні темпи зростання перевищують стійкі. Це відхилення свідчить про те, що як мінімум в одному з цих показників сталися зміни.

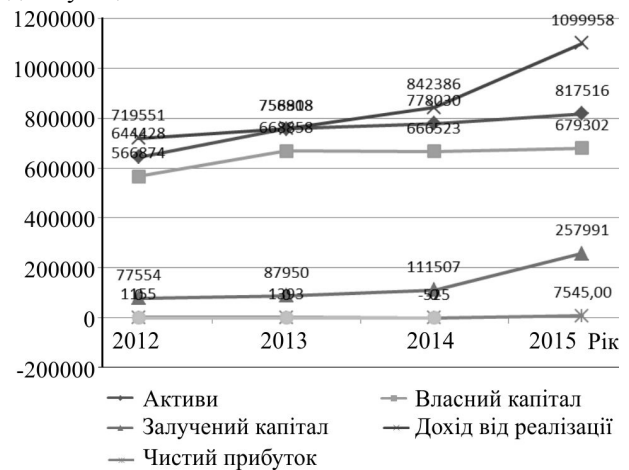

Рис. 2. Динаміка основних показників діяльності ПАТ "Волиньобленерго" у 2012-2015 рр.

Звичайно, у відхиленні фактичних темпів росту від стійких (як позитивних, так і негативному) нема нічого поганого, якщо таке зростання підкріплене позитивними змінами в економічному потенціалі підприємства. Наприклад, якщо протягом періоду підприємство змогло створити нові активи, вартість яких перевищує величину реінвестованого прибутку, і ці активи здатні генерувати більше виторгу, то і зростання має бути вищим від стійкого. Або навпаки, якщо компанія подолати кризовий період в економічному розвитку, втративши при цьому менше ресурсів, ніж її конкуренти, це свідчить про позитивні зміни в її економічному потенціалі, оскільки вона зможе швидше досягти стратегічних цілей порівняно з конкурентами.

Для уточнення даних дослідження виконаємо розрахунок коефіцієнта стійкого росту на ПАТ "Волиньобленерго" за розширеною факторною моделлю

$$K_{ст.р} = \frac{ЧП^{РП}}{ВК_{П}} - \frac{ЧД}{ВК_{П}} \cdot \frac{РК}{ПД} \cdot \frac{ПА}{ПП} \cdot \frac{ПП}{А} \cdot \frac{А}{ВК_{П}} = K_{РП} \cdot K_{ЧР} \cdot K_{ОРК} \cdot K_{ЗРК} \cdot K_{ПЛ} \cdot K_{КЗ} \cdot K_{ФЗ}$$

Коефіцієнт стійкого росту за розширеною моделлю для ПАТ "Волиньобленерго" подано в табл. 2.

Табл. 2. Динаміка коефіцієнта стійкого росту та оцінка впливу факторів за матеріалами ПАТ "Волиньобленерго" у 2012-2015 рр.

Умовне позначення	На 31.12.2012 р.	На 31.12.2013 р.	На 31.12.2014 р.	На 31.12.2015 р.	Відхилення показників 2015 р. від показників 2014 р.	Темп росту показників у 2014-2015 рр., %
Рентабельність реалізованої продукції (чиста)	0,0016	0,0018	-0,0007	0,686	0,748	11,006
Оборотність робочого капіталу	2645,4081	49,3124	39,7027	-101,556	145,626	2,304
Коефіцієнт забезпеченості робочим капіталом	0,0040	0,2050	0,1921	-0,099	-0,374	0,361
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,0040	1,2579	1,2378	0,910	-0,470	0,659
Частка поточних зобов'язань у капіталі	0,1138	0,0789	0,1105	0,147	0,079	2,176
Коефіцієнт фінансової залежності	1,0604	1,3350	1,0874	1,227	0,108	1,097
Коефіцієнт стійкого зростання, %	0,2056	0,2457	-0,0785	1,132	1,210	14,422
Коефіцієнт фактичного зростання	13,4452	5,4711	10,9983	30,576	19,578	2,780

Ця модель підтверджує отримані показники економічного росту ПАТ "Волиньобленерго" та виявлення факторів впливу на коефіцієнт стійкого зростання за допомогою методу ланцюгових підстановок. Технологію застосування моделей стійкого росту в літературі детально не описано, тому часто практики приходять до різних результатів через відмінності в методології розрахунку таких показників, як "оборотність активів", "прибуток", "дивіденди" (Neudachin, 2012; Shuklov, 2012). Хоча описані моделі економічного росту підприємства дають змогу прогнозувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства, проте до них є деякі зауваження. Як рекомендації щодо уточнення моделей, на наш погляд, потрібно внести деякі корективи. Оскільки для розрахунку моделі економічного росту можна використовувати різні формати балансу: американський формат (традиційний), британський (європейський) та формат для фінансового аналізу, то, на наш погляд, слід формат балансу представити у такому вигляді, де всі статті пасиву, не пов'язані з фінансовою діяльністю, звертаються з активами та показуються в активі балансу. До таких пасивів доцільно віднести поточну кредиторську заборгованість. Таке представлення формату балансу пояснюють принципами управління відсотками за позиченим капіталом.

Запропонована класифікація дає змогу аналізувати й управляти ефективністю використання власних і залучених ресурсів. Тобто у модель економічного росту підприємства доцільно внести показник чистих активів, який визначається як різниця активів та кредиторської заборгованості. З урахуванням викладеного вище, уточнена модель економічного росту матиме такий вигляд:

$$K_{сг.р} = \frac{ЧП^{рп}}{ВК_{п}} - \frac{П}{Д} \cdot \frac{Д}{ЧА} \cdot \frac{ЧА}{ВК_{п}} \cdot \frac{ЧП^{рп}}{П} = K_{рп(ч)} \cdot K_{ОЧА} \cdot K_{ФВ} \cdot K_{р},$$

де: $П$ – прибуток; $Д$ – дохід від реалізації продукції; $ЧА$ – чисті активи; $ВК_{п}$ – власний капітал на початок періоду.

Аналіз росту підприємства спрямований на оцінювання майбутньої діяльності. Його перевагами є те, що проводиться у формі фінансового моделювання прогнозованої фінансової звітності та дає змогу будувати гіпотези і припущення про доходи, структуру витрат, структуру активів, вартість та структуру власного капіталу, а також дослідити їх динаміку в часі.

Факторний фінансовий аналіз показників рентабельності власного капіталу, рентабельності інвестованого капіталу дає змогу доповнити оцінку впливу факторів на економічний потенціал підприємства та визначити кількісні планові значення коефіцієнтів впливу для компонент дерева згаданих факторів. Такий аналіз факторів цільового значення рентабельності власного капіталу дає змогу деталізувати цільові фінансові параметри стратегічного сценарію вже на мові коефіцієнтного фінансового аналізу та балансового рівняння. Оскільки рентабельність власного капіталу – це основний показник здатності компанії реінвестувати прибуток і платити дивіденди, що є найважливішим для акціонерів підприємства. Це також характеризує прибуток, що припадає на власний капітал. Цей коефіцієнт враховує такі важливі фактори, як платежі за відсотками за користування кредитами, податок на прибуток, а також ефект від використання кредитів:

$$P_{ВК} = \frac{П}{ВК}.$$

Формула факторного аналізу рентабельності власного капіталу:

$$\frac{П_{оп}}{Д} \cdot \frac{Д}{ЧА} \cdot \frac{ЧА}{ВК} \cdot \frac{(П_{оп} - К_{в}) \cdot (1 - К_{с})}{П_{оп}} - \frac{П}{ВК},$$

де: $П_{оп}$ – прибуток від операційної діяльності до виплати відсотків і податку; $Д$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); $ЧА$ – чисті активи; $ЧА = \text{активи} - \text{кредиторська заборгованість}$; $ЧА = ВК + ПК$ – позичений капітал, за яким нараховуються відсотки за його користування; $К_{в}$ – сума відсотків за кредит; $К_{с}$ – процентна ставка податку на прибуток; $П$ – чистий прибуток після оподаткування.

Основні фактори рентабельності власного капіталу:

- рентабельність реалізованої продукції;
- оборотність чистих активів;
- плече фінансового важеля;
- корегувальний коефіцієнт, який враховує вплив податку на прибуток та відсотків за кредит на обсяг чистого прибутку.

Факторний аналіз показників рентабельності власного капіталу свідчить, що на ПАТ "Волиньобленерго" зменшення рентабельності власного капіталу протягом 2013-2015 рр. було спричинене негативним впливом від зменшення: рентабельності реалізованої продукції, оборотності чистих активів, прорахунками в управлінських рішеннях, що позначилося на плечі фінансового важеля. Хоча позитивним чинником впливу є корегувальний коефіцієнт, його вплив невисокий. Проте у 2014-2015 рр. відбулося збільшення рентабельності власного капіталу завдяки позитивному впливу рентабельності реалізованої продукції (0,025), плеча фінансового важеля (0,02) та корегувального коефіцієнта (1,19), негативний вплив мав лише коефіцієнт оборотності чистих активів (-0,017).

Підприємства електроенергетики мають низький рівень рентабельності власного капіталу. Для підвищення цього показника доцільно застосувати кілька варіантів управлінських рішень, реалізація яких забезпечить:

- збільшення величини прибутку до необхідного значення шляхом прискорення оборотності активів;
- невідкладне повернення найдорожчих складників позиченого капіталу;
- використання нових джерел у короткотерміновому фінансуванні (відкриття кредитних ліній, револьверне кредитування, овердрафт, сезонне кредитування з помісячною компенсацією боргу);
- використання довготермінових джерел фінансування.

Вартість у формуванні та використанні капіталу є основним чинником у пошуку оптимальної структури капіталу. Без урахування його впливу не можна на високому ефективному рівні управляти діяльністю підприємства та ухвалювати рішення щодо розміщення ресурсів. Для підвищення рентабельності власного капіталу здійснено оцінку впливу ефекту фінансового важеля на рентабельність власного капіталу за аналізований період. Результати розрахунків дають змогу оцінити зміну рентабельності власного капіталу внаслідок зміни питомої ваги власного та позиченого капіталу та виявити таке співвідношення, за якого значення ефекту буде максимальним. Структуру, за якої рентабельність власного капіталу максимізується, вважають оптимальною.

Для визначення залежності ефекту фінансового важеля від зміни структури капіталу підприємств електроенергетики виконано відповідні розрахунки, згідно з якими ефект фінансового важеля сягає максимальної позначки на ПАТ "Волиньобленерго" (відповідно 7,23 та 7,23 % за співвідношення 50 % власного та 50 % залученого капіталу). На ПАТ "Волиньобленерго" нарощення частки залученого капіталу приводить до зростання позитивного ефекту фінансового важеля та збільшення рівня фінансової рентабельності. Корегування структури капіталу ПАТ "Волиньобленерго" передбачало у 2014 р. збільшення суми залученого капіталу та зменшення обсягу власного капіталу на 268596,7 тис. грн. Як наслідок – досягають ефекту фінансового важеля та показників фінансової рентабельності.

Дослідження доцільно доповнити факторним аналізом рентабельності інвестованого капіталу, який дасть змогу побудувати модель впливу факторів та зрозуміти, зміна яких первинних факторів (умов постачальників, дій конкурентів, цін, управління запасами і/або дебіторською заборгованістю) призводить до погіршення або поліпшення рентабельності власного капіталу, чистих активів і деяких інших ключових фінансових показників.

Модель рентабельності інвестованого капіталу має такий вигляд:

$$P_{\text{інк}} = \frac{П}{ІК} - \frac{П_{\text{оп}}}{Д} * \frac{Д}{ІК},$$

де: $P_{\text{інк}}$ – рентабельність інвестованого капіталу; $П$ – чистий прибуток після виплати податку на прибуток (не вносячи у собівартість виплату відсотків за кредит); $ІК$ – задіяний (інвестований) капітал (Пасиви – Кредиторська заборгованість = Власний капітал + Позичений капітал)

Підсумовуючи викладене вище та оцінюючи загальний вплив факторів на результати факторного аналізу коефіцієнта економічного росту та інших складових елементів, що формують вплив на нього (ключових його складників), можна узагальнити значення факторів, напрямів їх оптимізації та основних управлінських рішень для досягнення їх зрівноваження.

Висновки. Досягнення безпечного рівня фінансової безпеки підприємства у статичному та динамічному вимірах забезпечується інструментарієм фінансової рівноваги підприємства, яке ґрунтується на балансуванні показників рентабельності реалізованої продукції, ефективності використання активів, поліпшенні структури витрат та максимізації вартості підприємства. Для цього запропоновано використання моделі стійкого росту підприємств, яка дає змогу оцінювати і прогнозувати показники, що впливають на зростання доходу від реалізації продукції підприємства.

Результати аналізу застосування моделі стійкого росту на підприємствах електроенергетики Західного регіону дали змогу виявити їх значну залежність від коливання обсягу реалізації продукції, оборотності чистих активів, коефіцієнта фінансового важеля та коефіцієнта реінвестування.

Поглиблення аналітичних досліджень у напрямі виявлення основних факторів впливу на економічне зростання підприємства підкреслило значення взаємозв'язку показників рентабельності реалізованої продукції, ефективності використання активів, оптимізаційної структури витрат та максимізації вартості підприємства. Визначальним виявилось одночасне досягнення багатьох фінансових показників, а саме: високих темпів росту оборотності оборотних активів підприємства; високої рентабельності реалізованої продукції, рентабельності чистих активів, рентабельності власного капіталу; прийнятного плеча фінансового важеля; економічного зростання підприємства та високої його вартості.

Застосування спрощеного фінансового моделювання досягнення рівня росту підприємства дає змогу спрогнозувати фінансові параметри певного стратегічного сценарію та зрівноважити цілі підприємства, визначити основні параметри моделювання показників для ефективності функціонування майбутньої діяльності підприємства.

Перелік використаних джерел

- Andrushchak, Ye. M. (2004). Diahnostyka bankrutstva ukrainskykh pidpriemstv. *Finansy Ukrainy*, 9, 118–125. [in Ukrainian].
- Arefieva, O. V., & Shnytko, O. S. (2006). Superechnosti rozvytku yak osnovne dzherelo zahrozy bezpetsi rivnovahy ekonomichnykh system. *Aktualni problemy ekonomiky*, 3, 57–64. [in Ukrainian].
- Bahatska, K. V., & Rozina, Ya. E. (2015). Formuvannya vlasnoho kapitalu pidpriemstv kharchovoi promyslovosti: optymizatsiinyi pidkhid. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 4, 776–780. [in Ukrainian].
- Borodulin, A. N. (2012). *Analiticheskii instrumentarii vnutrifirmenno-go upravleniia*. Moscow: Ekonomika. 367 p. [in Russian].
- Kartuzov, Ye. P. (2012). Vyznachennia finansovoi bezpeky pidpriemstva: poniattia, zmist, znachennia i funktsionalni aspekty. *Aktualni problemy ekonomiky*, 8(134), 172–182. [in Ukrainian].
- Kuzmin, S. S. (2012). *Korporativnyi rost: modeli i metody*. Moscow: INFRA-M. 184 p. [in Russian].
- Neudachin, V. V. (2012). *Realizatsiia strategii kompanii. Finansovyi analiz i modelirovanie*. Moscow: ID "Delo" RANKhiGS. 168 p. [in Russian].
- Salatiuk, N. M. (2013). Ekonomichne zrostannia yak neobkhdna umova perekhodu do staloho rozvytku. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya № 18: Ekonomika i pravo*, 21, 3–11. [in Ukrainian].
- Shuklov, L. V. (2012). *Upravlenie razvitiem predpriatii: bukhgalterskii i finansovyi aspekty*. Moscow: KD "LIBROKOM". 200 p. [in Russian].

А. Я. Аниловская¹, К. И. Кайдрович²

¹ Львовский государственный университет внутренних дел, г. Львов, Украина

² Львовский технико-экономический колледж НУ "Львовская политехника", г. Львов, Украина

ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ЭЛЕКТРОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ: ИНСТРУМЕНТЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ

Определено, что достичь финансовой безопасности предприятия можно инструментами финансового равновесия, обеспечиваемых соблюдением положительных показателей рентабельности реализованной продукции, эффективности использования активов, улучшения структуры расходов, максимизации стоимости предприятия и обеспечения устойчивых темпов роста предприятия. Оценены модели устойчивых темпов роста предприятий, использование которых дает возможность оценивать и прогнозировать показатели, влияющие на прогноз роста дохода от реализации продукции предприятия. Углубленные аналитических исследований в направлении выявления основных факторов влияния на экономический рост предпр

ятия подчеркнуло значение взаимосвязи показателей рентабельности реализованной продукции, эффективности использования активов, оптимизационной структуры затрат и максимизации стоимости предприятия. Определяющим оказалось одновременное достижение многих финансовых показателей, а именно: высокие темпы роста оборачиваемости оборотных активов предприятия; высокой рентабельности реализованной продукции, рентабельности чистых активов, рентабельности собственного капитала; приемлемого плеча финансового рычага; экономического роста предприятия и высокой его стоимости. Оценка деятельности электроэнергетических предприятий по модели экономического роста позволила выявить влияние факторов на результаты факторного анализа коэффициента экономического роста и обосновать основные управленческие решения. Применение финансового моделирования достижения заданного уровня роста предприятия позволяет спрогнозировать финансовые параметры определенного стратегического сценария и уравновесить цели предприятия.

Ключевые слова: финансовое равновесие; модели устойчивого роста; безопасная траектория развития; активы; капитал.

H. Ya. Anilovska¹, Ch. I. Kaidrovich²

¹ *Lviv State University of Internal Affairs, Lviv, Ukraine*

² *Technical and Economic College Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine*

TOOLS FOR FINANCIAL SECURITY OF ELECTRIC POWER ENTERPRISES

The achievement of a safe level of financial security of an enterprise in a static and dynamic dimension is provided by the financial equilibrium tool of the enterprise, which is based on balancing the indicators of profitability of sold products, efficiency of asset utilization, improving the cost structure and maximizing the cost of the enterprise. For this purpose, we suggest using the model of sustainable growth of enterprises, which enables estimation and forecasting of indicators that influence the forecast of income growth from sales of products of the enterprise. The results of the analysis of the application of the sustainable growth model at the Western power industry companies revealed their significant dependence on the fluctuations in sales volumes, the turnover of net assets, the factor of the financial leverage and the reinvestment factor. The deepening of analytical research in the direction of identifying the main factors of influence on the economic growth of the enterprise emphasized the importance of the relationship of indicators of sales profitability, efficiency of asset utilization, optimization of cost structure, and maximizing the cost of the enterprise. The determining factor was the simultaneous achievement of many financial indicators, namely: high growth rates of turnover of current assets of the enterprise; high profitability of sales, profitability of net assets, return on equity; acceptable leverage of the financial leverage; economic growth of the enterprise and its high cost. In the proposed model of sustainable growth of indicators it is expedient to introduce a ratio of net assets, which characterizes the efficiency of using own and attracted capital. This model will allow assessing the relationship between the operating and financial activities of the enterprise, to determine the equilibrium between the growth of sales volume due to the growth of domestic sources and the efficiency of asset utilization, optimization of enterprise costs, as well as between the policy of payment of profits and financial policies. The estimation of the activity of electric power enterprises on the model of economic growth allowed revealing the influence of factors on the results of factor analysis of the economic growth factor and to substantiate the main managerial decisions. The application of simplified financial modeling to achieve the level of growth in the enterprise enables predicting the financial parameters of a particular strategic scenario and balancing the goals of the enterprise, namely optimizing the structure of costs (reducing fixed costs, controlling costs, synergistic approach of activities, scale effect), and using assets more effectively (reducing the need for working capital, lower capital intensity, synergy with regard to the use of non-current assets).

Keywords: financial equilibrium; sustainable growth models; safe path of development; assets; capital.